

Købstadskolen, skønt dens Bygninger ere smaa imod de store Byers Skolekaserner — Paladser kunde jeg fristes til at sige —, og skønt de kun have 1—2 Lærere mod hele den store Bataillon af Lærere i Byen. Men ser man paa Opdragelsessiden, er jeg sikker paa — og kan tale med derom af megen Erfaring —, at Landsbyskolens Børn forlade Skolen med lige saa gode og maaske rigere Betingelser end Købstad-ungdommen for at kunne fortsætte en sund og god Vækst gennem Ungdoms-aarene. Jeg kan henvise til, at den Ungdom, som søger videre Almenuddannelse — ikke faglig Dannelse, den er der ikke Tale om, vor Skole er ikke bygget paa Erhvervelse af faglig Dannelse — er særlig Landsbyernes Ungdom, den, der har gaaet i den jævne Landsbyskole. Det vil jo alle Dage være en Gradmaaler for en Skoles Evne til at løse sin Opgave, om den Ungdom, som forlader Skolen, har Drift i sig til at gaa videre og søge en videre Udvikling. Den jævne Landsbyskole har store Fortrin fremfor den moderne Skole i de store Byer med de mægtige Kaserner og den store, maskinagtige Drift, idet den frugtbare personlige Paa-virkning, som altid er Hovedsagen, ligger langt nærmere i Landsbyskolens stille Gade, og fordi Ligevægten mellem det legemlige og boglige Arbejde opretholdes langt bedre i Landsbyskolen. Jeg er derfor slet ikke glad ved Tanken om at faa Landsbyernes Børn lænkede til Skolebænken hele deres Barndom igennem. Lad dem kun faa Lov til en smuk Part af Tiden at være medvirkende i deres Forældres Arbejde og Drift. Det giver en lige saa rig Udvikling, øger lige saa godt Evnerne og uddanner Haanden og Øjet, ja gør det maaske i endnu højere Grad, end en Fastlænken til Skolebænken, fjernet fra det virkelige Livs Øvelse og Opgaver. Dermed siger jeg ikke, at Landsbyskolen har naaet Fuldkommenhedens Trin, ingenlunde. Der er meget tilbage endnu. Men naar den faar et saa stort Skudsmaal sammenlignet med Købstadskolen, vil jeg til enhver Tid løfte Røsten mod den Bedømmelse. Jeg tror ikke, den er rigtig. Skulde jeg nævne en Ting, der er Trang til i Landsbyskolen, ja ogsaa i Købstadskolen, vilde jeg nævne en friere Stilling for Lærerne med Hensyn til Religionsundervisningen. Det vilde gøre Udbyttet af Religionsundervisningen langt større, naar Læreren stod langt friere, end han gør nu for Tiden.

Hvad angaar Bevillingen til Eftersko-

len, hvortil der paa det af mig nævnte Sted i Finansloven foreslaas en Forhøjelse fra 3,500 Kr., som det vist var i Fjor, til 8,000 Kr., er jeg meget glad over denne Forhøjelse. Det er Dansk Skoleforening, der har løftet saa mange humane Opgaver ogsaa indenfor Skolens Omraade, som har andraget om en saadan Forhøjelse og anbefalet den sammen med Danmarks Friskoleforening. Hvis der er en Vej, ad hvilken Landsbyskolen kan føje et nyt Led til sin Udvikling, saa skal det ske gennem den fri Efterskole for begavede og læse-lystne Børn efter Konfirmationsalderen, og en saadan fri Efterskole, der kan samle de læselystne og begavede Børn, fortjener fuldt ud baade Kommunens og Statens Tilskud. Jeg tror, at denne Skole har en stor Fremtid for sig. Vi kunne ikke paa Landet slaa ind paa Mellemskolen, som Købstæderne kunne, og det ønsker jeg heller ikke, vi skulle gøre paa Landet. Vi skulle der have en Efterskole, hvor Kredsen af Undervisnings-fagene er fri, paa hvilken der altsaa ikke hviler noget Eksamenstryk som paa Mellemskolen. Der vedligeholdes ogsaa en naturlig Forbindelse mellem det boglige og legemlige Arbejde, idet Barnet bliver i Hjemmet, og en saadan Efterskole vil for Landets Vedkommende være et udmærket Bytte at gøre i Sammenligning med Købstæderne, der faa deres Mellemskoler. Men jeg er dog ikke ubetinget glad ved de Bestemmelser, der i Anmærkningerne til Finansloven føjes til denne Bevilling. Jeg tror, det er urigtigt at forlange, at Efterskolen for at faa Statstilskud skal have baade Kommunens og Amtets Tilskud, altsaa Tilskud begge Steder fra; thi det vil mange Gange gøre det vanskeligt for Skolerne at faa Statstilskud, naar der skal Tilskud ikke blot fra Sognekommunerne, men ogsaa fra Amtskommunerne. Jeg ved ikke, hvorfor disse to Ting kræves jævnsides, for i § 33 i Skoleloven, der taler om Tilskuddet til Friskolerne, forlanger man jo dog kun det ene Tilskud, nemlig det sognekommunale. Jeg er ogsaa ked af, at Efterskolen foreslaas lagt baade under Skolekommissionens og Skoledirektionens Tilsyn. Det er ogsaa et Skridt videre paa Tilsynsvejen, for de egentlige Friskoler ere jo ikke underlagte Skoledirektionen, men kun Skolekommissionen, og jeg tror, det forøgede Tilsyn vil hemme Efterskolens fri Udvikling. Det er en Livsbetingelse for den, at den staar frit. Det vil hemme dens fri Udvikling, om Provsten skal kunne komme og gribe